

FELSŐOKTATÁSI IFJUSÁGI PARLAMENT 1981

"a múlt öröksége"

A felsőoktatási ifjúsági parlament /-FIP/- az 1976/77-es tanévben - intézkedési tervként, az elfogadott munka programból még jónehány csak ólom színben, fehér papíron látszik. Ennek számos indoka van. A minisztériumi beszámoló így jellemzi a helyzetet:

"A felsőoktatási fejlesztési irányoknak a kidolgozása időszakában azért maradt el több konkrét intézkedés, mert ezeknek éppen a fejlesztési koncepciókból kell majd következniük. A megoldásokért késésében, ill. elmaradásában bizonyos mértékig közrejátszott az a szervezeti változás-sorozat is, amely a kulturális ágazatban zajlott le, és a Művelődési Minisztérium létrehozásához vezetett. A felsőoktatási intézményrendszerünk szervezetének és funkcióinak korszerűsítését sürgető, az 1976/77-es ifjúsági parlamenten elfogadott intézkedési tervek végrehajtása az egész felsőoktatási alágazat közös érdeke. A művelődési kormányzat/naq/ ... törekvése, hogy az ágazat jó működésének érdekeit tartsa szem előtt, és nem valamiféle igazgatási önérdet. ... a problémák és a feladatok halmazódása méltán váltotta ki éppen a legigényesebb hallgatók és oktatók türelmetlenségét. Ugyanakkor figyelembe kell venni, hogy az oktatási intézményrendszer számos konzervatív önérdet hordoz, és minden előrelépés közül a legnehezebb az érdekviszonyok megváltoztatása."

A minisztériumi beszámoló /az 1976/77-es FIP intézkedésinek végrehajtásáról készült dokumentumot már maga a parlament kérte a minisztériumtól, hogy tegyék közzé a küldöttek között!/. Kérdőzetlenül, konkrétan elemzi az utóbbi 4-5 év mulasztásait. Emellett olyan általános elveket is deklarál, amelynek - remélhetőleg - a következő évek, a felsőoktatási reform időszakát fogják jellemezni: "rugalmasság"; "közéleti és társadalmi nyitottság"; "belső demokratizmus" stb.

Az elkövetkezendő időszak leglényegesebb programpontjának a felsőoktatási reform, a távlati fejlesztési terv látszik. A pozitívumok mellett /nagy nyilvánosság a tervezésnél; alternatívák megadása, publikálása; gyors információcsere stb./ feltűntek az első korlátok is. Mindenekelőtt az, hogy a távlati fejlesztési terv sem lehet mindenható, ha a Minisztérium pénzügyi keretei szűkösek. De még ennél is keményebb diónak látszik a személyi kérdés. Még lehet hirdetni ugyan a szuper-tantervet, az abszolút korszerű tananyagot, metodológiát stb., de ha a jelenlegi oktatói állományt nem frissítik föl, akkor a végrehajtás igencsak akadozni fog... A minisztérium "helyzetképe" :

"A PB 1981 febr. 3-i határozatainak előmunkálataiba a Minisztérium felelősein kívül felsőoktatási szakemberek és a hallgatók képviselői is bekapcsolódtak. A felsőoktatás helyzetét elemző és a fejlesztés fő irányait kidolgozó munkabizottságokban a KISZ KB Egyetemi és Főiskolai Tanácsának képviselői is jelen voltak... és sok értékes kiegészítést tettek."

A Művelődésügyi Minisztérium egyik első lépése volt, hogy a sokáig huzódó végrehajtási utasítást kiadja az Ifjúsági Törvény végrehajtásához az ágazatba. Az intézmények szabályzataiban - nem kis huzavona után - bekerültek az ifjúság jogosítványai. Most lássuk, hogyan jellemzi a Minisztérium az "eredményeket":

"Tudjuk, hogy a fiatalok - hallgatók, oktatók, és dolgozók - érdekeinek érvényesülését segítő jogosítványok csak lehetőséget jelentenek; - legalábbis jelenleg - nagyon nagy mértékben függ."

A Minisztérium kiindulópontja az volt, hogy a fiatalok érdekképviselőtét a KISZ látja el, amelynek szervezetei a szervezetségi aránytól függetlenül kötelesek képviselni az egész hallgatóság érdekeit.

"Megítélésünk szerint ezzel az elvvel kapcsolatban ott merültek fel problémák, ahol a KISZ-szervezetek által szervezett hallgatói képviselői rendszer nem tudja megfelelően összefogni és képviselni a hallgatóság különböző érdektörekvéseit. Együttes a felelősségünk az előremutató törekvések határozottabb képviselőletében és gyorsabb megvalósításában."

Még mindig az érdekeknel maradvá: a Műv. Min. a X. KISZ-kongresszus ide vonatkozó határozataiból kiemeli, hogy "... érdeklődéssel fogadnak minden előremutató kezdeményezést és javaslatot, amely az ágazat munkáját javítja, függetlenül attól, hogy az a KISZ csatornáin keresztül, vagy a hallgatók és a fiatal oktatók, dolgozók kollektíváitól közvetlenül kerül a felsőoktatás nyilvánosságába..."

Az 1976/77-es FIP-en elfogadott intézkedési tervekben szereplő oktatásfejlesztési feladatok közül jónéhányak /pl. a távlati fejlesztés; beiskolázás; felvételi és pályázati rendszer; nevelés és világnézet; tárgyi és személyi feltételek; esti- levelező oktatás; intézményi autonómia... stb. / helyzete: "a feladatok folyamatos jellege miatt a megoldás részletes megtervezésére a következő három éves periódusban kerül sor."

Kiemelten kezelendő kérdéssé vált a marxizmus-leninizmus oktatás; helyzetének átfogó vizsgálatát, az illetékes pártszervek segítségével jelenleg is folytatja a Minisztérium Marxizmus-leninizmus Oktatási Főosztálya. A vizsgálat tartalmi, színvonalbeli, módszertani kérdéseket egyaránt érint, és úgy néz ki, hogy jelentőségében és remélhetőleg hatásában is túlnő majd az eddigi, majdnem hogy rutinszerű vizsgálatokon. A Minisztérium 20 felsőoktatási intézmény KISZ bizottságát kérte fel /köztük a JATE-t is! / tematikus vitára. Ha ez nálunk nem is sikerül túl jól, reméljük, hogy tapasztalatokkal azért tudott szolgálni.

Az idegen nyelv oktatásban is történt változás: a 104/1981./M.K.4./MM.sz. utasítás heti 3 órára emeli a kötelező idegennyelvi oktatás óraszámait. Ez haladás, de - mi is, az illetékesek is jól tudják - intenzív, magas óraszámú oktatás nélkül a tanításból nem lesz nyelvtudás, főleg akkor nem, ha ez a jelenlegi óraszámot csak emeli.

"Egyenlőre a pénzügyi fedezet hiányában a differenciáltabb és intenzívebb kiscsoportos nyelvoktatás megvalósítására a felsőoktatás egész területén nem tudunk vállalkozni." - írja a Beszámoló.

A diákszociális kérdések közül kiemelkedik a diákigazolvány kérdése. A helyi parlamentektől a FIP-ig látszott, hogy ennek bevezetése előre ki nem számított bonyodalmakkal járt /sok helyen volt kérdéses: ki fedezi a kedvezmény anyagi részét?/, és így a kedvezmények jórészt papíron maradtak, persze a helyi viszonyoktól függött az, hogy mennyi. A FIP jelenlegi intézkedési terve igéri a felülvizsgálatot. A közismert pénzbeni emelés /"a 150 millió" / körül jól indult minden, az intézkedés előkészítése mintaszerűen demokratikus volt. De kiderült, hogy a csoportérdekeket rendkívül nehéz egyeztetni itt is. Ennek ellenére nem szabad majd ebből azt a következtetést levonni, hogy legközelebb ezt majd határozati módon kell intézni. Teljesen egyet lehet érteni a Minisztérium képviselőivel, elsősorban Pozsgai Imre miniszterrel abban, hogy az ilyen típusú döntés-előkészítésnek társadalmi gyakorlattá kellene válniuk. Ettől még akkor sem szabad "megijedni, ha most bonyolultabbnak, áttekinthetlenebbnek látszott is a helyzet, mint a "jól bevált" határozati, "fentről jött" intézkedések idején.

Az 1976/77-es intézkedési tervből és a jelenlegiből is /az összintézkedési terv előtt! / főleg az első szekcióval tudunk és kell is foglalkozni. /A FIP öt szekcióban ülésezik, az első szekció a tudományegyetemi. / Probléma volt már akkor is a bölcsészkeri tantervi irányelvekkel. Ennek kidolgozása megkezdődött. Sajnos a tempóra jellemző, hogy a bölcsészek voltak az egyik legpanaszosabb "társaság" szakmai kérdésekben.

"A munkálatok csuszásának /! / egyetlen kedvező következménye, hogy az első szövegváltozatok az 1981. évi ifjusági parlamenteken elhangzottak figyelembevételével készítették el, és a dékáni kollégium 1981 novemberében vitatta meg." - írja, somásan, de őszintén a minisztériumi beszámoló ezzel kapcsolatban.

Bár szintén öreg kérdés, és az 1976/77-es FIP-en fokozott hangsúlyt kapott a honvédelmi ismeretek tantárgy oktatásának korszerűsítése, átfogó intézkedés nem történt. A Minisztérium ezt nem indokolja, de megjegyzi, hogy a KLTE-én tömbösítették, és ez bevált. A múlt évi FIP megint csak idáig jutott...